

Uppsala läns landsting
Box 602
751 25 Uppsala

Valfrihetssystemet för privat psykoterapi Uppsala läns landsting

Beslut

Konkurrensverket kommer inte att utreda saken ytterligare.

Ärendet

Konkurrensverket har den 24 januari 2013 mottagit en anmälan från Svenska Beteendeanalysgruppen AB om påstått konkurrensproblem i Uppsala läns landstings valfrihetssystem för privat psykoterapi. I anmälan anförts att landstingets psykiatridivision får högre ersättning än leverantörer i valfrihetssystemet för psykoterapi. Vidare framförs i anmälan att landstingets utformning av brukarvalet är otydlig.

Landstinget har getts möjlighet att yttra sig över anmälan och har bland annat anfört följande. Landstinget bedriver ingen egen-regiverksamhet som motsvarar den psykoterapiverksamhet som upphandlas i valfrihetssystemet för psykoterapi. Inom landstingets Psykiatridivision, är det mycket få och begränsade psykoterapier som bedrivs. Den övervägande majoriteten av landstingets egna psykoterapier ges parallellt med andra insatser och/eller annan behandling. Vidare anför landstinget att det finns information om alla godkända leverantörer i valfrihetssystemet för privat psykoterapi bland annat på landstingets hemsida.

Skäl för beslutet

Anmälaren har till Konkurrensverket anfört att landstingets psykiatridivision får högre ersättning än leverantörer i valfrihetssystemet för privat psykoterapi.

Konkurrensverket vill framhålla att det är viktigt att landstingets ersättningar sker utifrån de kostnader som uppkommer i verksamheten för att härigenom undvika konkurrensnedvridningar mellan landstingets egna verksamheter och näringslivet.

Landstinget har uppgett att den psykoterapiverksamhet som landstingets psykiatridivision bedriver inte motsvarar den verksamhet som upphandlas i valfrihets-

Adress 103 85 Stockholm
Besöksadress Torsgatan 11
Telefon 08-700 16 00
Fax 08-24 55 43
konkurrensverket@kkv.se

systemet för privat psykoterapi. Inom egenregi är det enligt landstinget få och begränsade psykoterapier som företrädesvis ges parallellt eller sekventiellt med andra insatser och/eller behandling. Konkurrensverket kan konstatera att landstingets psykiatridivision inte ingår i det upphandlade valfrihetssystemet. Landstingets egen psykoterapiverksamhet är således inte jämförbar med den verksamhet som upphandlats och som omfattas av valfrihetssystemet. Det saknas därför skäl att utreda om verksamheten bedrivs med liknande förutsättningar. Ärendet ska därför avskrivas i denna del.

Svenska Beteendeanalysgruppen AB har vidare anfört att brukarvalet är otydligt utformat. Konkurrensverket konstaterar inledningsvis att landstinget som huvudman för länets hälso- och sjukvård är skyldigt att lämna information om det sjukvårdsutbud och den övriga verksamhet som landstinget finansierar. Landstinget lämnar information om godkända leverantörer i valfrihetssystemet för privat psykoterapi, bland annat på sin hemsida. Konkurrensverket har inte funnit grund för att brukarnas rätt till information om godkända leverantörer i valfrihetssystemet inte skulle vara tillgodosedd.

Under ärendets utredning har det framkommit att landstinget inom valfrihetssystem för privat psykoterapi inte har ett angivet ickevalsalternativ i förfrågningsunderlaget. Av lagen om valfrihetssystem (2008:962), LOV, framgår att den upphandlande myndigheten ska för de enskilda som inte väljer leverantör tillhandahålla ett ickevalsalternativ.¹ Enligt förarbetena till LOV går det emellertid inte att i lag ange vad som ska vara ickevalsalternativ eftersom de tjänster som kan ingå i ett valfrihetssystem varierar. Dock framgår att ickevalsalternativet ska vara ett kvalitativt fullgott alternativ.²

Landstinget har uppgett att det inte finns ett ickevalsalternativ eftersom ett fullgott ickevalsalternativ inte kan garanteras för den enskilde patienten. Anledningen är att det finns en stor spridning bland de godkända psykoterapeuterna i valfrihetssystemet. En del psykoterapeuter arbetar med KBT och andra har en psykodynamisk inriktning. Även ålderskategorier av patienter och specialisering av diagnoser skiljer sig mellan olika psykoterapeuter.

I förarbetena till LOV anges att den upphandlande myndighetens handläggare inte slumpvis får välja bland de leverantörer som tecknat avtal med den upphandlande myndigheten. Det är viktigt att ickevalsalternativet är konkurrensneutralt mellan de godkända leverantörerna i ett valfrihetssystem. Det är också viktigt att alla brukare får information om ickevalsalternativet och vilken leverantör som de ska få. Den upphandlande myndigheten ska stödja, underlätta för och uppmuntra den enskilde att välja leverantör i ett valfrihetssystem.³ Uppsala läns

¹ 9 kap. 2 § lagen om valfrihetssystem.

² Prop. 2008/09:29 sid. 99 f.

³ Prop. 2008/09:29 sid. 99 f.

landsting har uppgett att i de fall patienten själv önskar ska remittenten vara patienten behjälplig i val av psykoterapeut. Valet baseras på en professionell bedömning av patientens behov samt på information om respektive psykoterapeut inom valfrihetssystemet.

I enlighet med hälso- och sjukvårdslagen (1982:763) ska vården och behandlingen så långt det är möjligt utformas och genomföras i samråd med patienten⁴. Konkurrensverket konstaterar att i de fall patienten inte gör ett eget aktivt val av terapeut är det i samrådet mellan patient och läkare som det avgörs vilken terapeut som i varje enskilt fall ska utgöra ickevalsalternativ för den enskilde patienten. Enligt de uppgifter som framkommit har Konkurrensverket inga belägg för att en tilldelning baserad på medicinsk kompetens och patientens specifika behov inte skulle vara objektiv eller innebära olikbehandling av privata terapeuter. Givet detta bedömer Konkurrensverket att rådande hantering av ickeval inte föranleder någon åtgärd.

Ett ickevalsalternativ som inte tar hänsyn till patientens behov och särskilda förutsättningar skulle kunna medföra att den enskilde erbjuds för dennes särskilda behov ett olämpligt och inte fullgott kvalitativt alternativ.

I 9 kap 2 § i LOV framgår att för den enskilde som inte väljer leverantör ska den upphandlande myndigheten tillhandahålla ett ickevalsalternativ. I enlighet med 1 kap 2 § i LOV anser Konkurrensverket att upphandlande myndighet i förfrågningsunderlaget ska redogöra för hur man avser hantera ickeval.

Detta beslut kan inte överklagas.

Detta ärende har beslutats av generaldirektören. Föredragande har varit Ann-Britt Bern.

Dan Sjöblom

Ann-Britt Bern

Kopia till:Svenska Beteendeanalysgruppen AB

Detta beslut publiceras på Konkurrensverkets webbplats.

⁴1982:763, 2 a § andra stycket.